

Gombos Katalin

Ezerarcú fogyasztóvédelem*

Bevezetés

A fogyasztóvédelem az Európai Unió egyik önálló politikája.¹ Szabályozási kérdései azonban kétrétegűek, miután az EUMSZ általánosan alkalmazandó rendelkezései között is deklarálja, hogy a fogyasztóvédelmi követelményeket figyelembe kell venni az egyéb uniós politikák és tevékenységek meghatározásakor és végrehajtásakor is.² Ennek a szabályozási sajátosságnak megfelelően a fogyasztóvédelem kérdései egyrészt a belső piac működésével összefüggésben, mintegy annak kísérőjeként, másrészt önálló szabályozási területként³ jelenhetnek meg. Miután az Európai Unió a tagállamokkal megosztott hatáskörrel rendelkezik a belső piac⁴ és a fogyasztóvédelem⁵ területén, a jogi szabályozás lehetősége – a hatáskörmegosztás szabályaira is figyelemmel – felmerülhet mind uniós, mind tagállami szinten.

* A tanulmány az NMHH-val kötött EM-1/1/2022. számú együttműködési megállapodásban részletezett feladatok végrehajtása céljából készült.

¹ Erre következtethetünk abból, hogy az EUMSZ Az Unió belső politikái és tevékenységei címet viselő harmadik részében önálló XV. cím alatt szabályozza a fogyasztóvédelmet. Erről a politikáról lásd részletesen: WEATHERIL 2014; MICKLITZ 2021.

² EUMSZ 12. cikk.

³ EUMSZ XV. cím.

⁴ EUMSZ 4. cikk (2) bekezdés a) pont.

⁵ EUMSZ 4. cikk (2) bekezdés f) pont.

A kétrétegű szabályozás sajátosságai

Az Európai Unió egységes belső piaca⁶ egy olyan, belső határok nélküli térség, amelyben a Szerződések (EUSz, EUMSz) rendelkezéseivel összhangban biztosított az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása.⁷ Az egységes belső piac célkitűzéseinek megvalósítására az Európai Parlament és a Tanács – rendes jogalkotási eljárás keretében és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően – elfogadhatja azokat, a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése. Ennek során a fogyasztói érdekek érvényesülésének előmozdítását és a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítását is el kell érni.⁸ Az Európai Unió a tagállami politikákat támogató, kiegészítő és figyelemmel kísérő intézkedésekkel⁹ is hozzájárul a fogyasztók egészségének, biztonságának és gazdasági érdekeinek védelméhez, valamint a tájékoztatáshoz, oktatáshoz és az érdekeik védelmét célzó önszerveződéshez való jogaik megerősítéséhez.¹⁰ A szabályozás tehát kétrétegű abban az értelemben, hogy szabályozási hatáskörök mind az uniós, mind a tagállami szinten megjelennek, de abban az értelemben is kimutatható a kettősség, hogy az uniós jogalkotás jogalapja is lehet maga a fogyasztóvédelem, vagy kapcsolt területként a belső piaci szabályozás szükségképpen eleme. A kétrétegű szabályozás további sajátossága, hogy a támogató, kiegészítő hatáskörben hozott uniós intézkedések nem akadályozzák a tagállamokat abban, hogy a fogyasztóvédelem területén szigorúbb, de az alapító szerződésekkel (EUSz, EUMSz) összeegyeztethető védintézkedéseket tartsanak fenn vagy vezessenek be.¹¹

A kétrétegű, kettős értelemben is használható, ezen felül sajátosságokkal is rendelkező szabályozásból jól látszik az is, hogy – szemben más, hagyományosan elkülönülő jogterületekkel – a fogyasztóvédelem szabályai jelenleg nem egy önálló jogágba rendeződnek, hanem a fogyasztói jogviszonyok a magánjog több jogterületén – túlnyomó többségben a klasszikus jogviszonyok mellett –, a gyengébb felet védő speciális

⁶ Lásd részletesebben: SZEGEDI–SZIRBIK 2022: 107–123.

⁷ EUMSz 26. cikk (2) bekezdés.

⁸ EUMSz 114. cikk (3) bekezdés.

⁹ EUMSz 169. cikk (2) bekezdés *b*) pont és (3) bekezdés.

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében, a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően fogadja el az EUMSz 169. cikk (2) bekezdés *b*) pontjában említett intézkedéseket is.

¹¹ EUMSz 114. cikk (4) bekezdés.

szabályok formájában jelennek meg. Ez a binaritás a kétrétegű szabályozás mindkét szintjén megjelenik, azaz dupla kettősségként írható le a jelenség. Ez a fogyasztóvédelem szempontjából számos előnnyel jár, de látni kell a felmerülő és előbb-utóbb megoldás után kiáltó dogmatikai problémákat is. A fogyasztóvédelmi jog fenti jellegzetessége a dupla kettősség következményeként a klasszikus magánjog – azon belül is elsősorban a szerződési jog évezredes hagyományokra visszanyúló és a tagállami jogrendszerek különbözőségei mellett is egységesnek tekinthető – dogmatikai alapjait feszegeti azzal, hogy a jelzett binaritás alapján kell a jogviszonyokat minősíteni (fogyasztói és nem fogyasztói fogalompárban gondolkodva elkülöníteni azokat), és a fogyasztói elem megjelenése esetén ebben a megkettőzött rendszerben a fogyasztói szerződésre vonatkozó speciális jogvédelmi szabályokat alkalmazni. Ez azzal a következménnyel jár, hogy ugyanannak a magánjogi jogviszonynak lehetséges kétféle jogi megítélése, attól függően, hogy van-e egyik pólusán fogyasztói jogalany.

Ez a megkettőzött megközelítés előrevetíthet egy olyan új jövőbeli szabályozási módszertant, amely az elindított folyamat eredményeként a fogyasztóvédelmi jog önállóodásához vezethet, önálló jogágba rendeződése irányába tolhatja a szabályozást.¹² Az Európai Unió szintjén egy ilyen módszertan alkalmazása már tetten érhető, uniós szinten több olyan jogforrás is született, ami kifejezetten fogyasztói jogviszonyokra vonatkozó önálló jogforrás.¹³ Mindemellett az uniós szabályozásnak is sajátja a tagállami jogokban még általánosnak mondható vegyes rendszerű szabályozás, ami az egy kódexben vagy jogforrásban a *lex specialis* elvével dolgozva a főszabályt a klasszikus magánjogi jogviszonyra adja, míg a speciális szabályt azokra a fogyasztói jogviszonyokra (tipikusan fogyasztói szerződésekre) rendeli alkalmazni, amelyekben az információs és tudásszintbeli aszimmetria miatt a fogyasztót kell jogi szabályokkal is védelemben részesíteni.¹⁴

A fogyasztói jogviszonyok jogágba rendeződésének törekvésével szemben ellenérvként hozható fel azonban, hogy ezzel a szemlélettel a B2C-jogviszonyok¹⁵ szabályozhatók csak, a C2C-jogviszonyok¹⁶ akkor is a klasszikus, fogyasztói elemet

¹² GOMBOS 2023.

¹³ Példaként említhető a 2014/17/EU irányelv.

¹⁴ Példaként említhető a polgári igazságügyi együttműködés területén a joghatóságról vagy az alkalmazandó jogról szóló szabályok között a fogyasztói szerződésekre vonatkozó önálló kapcsolóelvek meghatározása.

¹⁵ Business-to-consumer, azaz vállalkozások és fogyasztók (végfelhasználók) közötti, elsősorban kereskedelmi jogviszony.

¹⁶ Consumer-to-consumer, azaz fogyasztók és fogyasztók (végfelhasználók) közötti, elsősorban magánjogi jogviszony.

nem tartalmazó jogviszonyokra vonatkozó szabályrendszer mentén ítéltetők meg, ha abban van ugyan fogyasztói elem, de az szimmetrikusan, a jogviszony valamennyi pólusán egyenlően jelenik meg, így az alanyi kör egyforma jogvédelmi szintet igényel, így nincs indok valamelyik fél másikkal szembeni előnyben részesítésére.

Azt, hogy a fogyasztóvédelmi jog önálló jogágként, de legalább önálló szabályozási területként fog-e utat törni magának, a jövő európai jogelmélete fogja megoldani. Az viszont már a jelenlegi szabályozás mellett is jól látszik, hogy a fogyasztói jogviszonyok terén a felmerülő kategóriatani dogmatikai problémák alapja egyértelműen az, hogy a fogyasztóvédelem kérdései egyrészt rendkívül szerteágazók, másrészt legalább következményi alapon olyan jogterületeken is megjelenik a fogyasztóvédelmi szemlélet, ami hagyományosan nem fogyasztói jogviszonyokra modellezett. Ennek a folyamatnak a bemutatására érdemes színes szövegesként áttekinteni a fogyasztóvédelem jelenlegi jogforrásait.

A fogyasztóvédelem terén elért eredmények az uniós jogforrások tükrében

A fogyasztóvédelemre vonatkozó szabályozás legszembevetőbb jellemzője, hogy nagyon sokféle területet fed le. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a fogyasztóvédelemnek ezer arca van, szabályai a magánjog több jogterületén is felbukkannak.¹⁷ Ezeket a jogforrásokat főként a szabályozási területek mentén lehet csoportosítani. Három fő szempont alapján, a fogyasztók egészségének és biztonságának védelme, a fogyasztók gazdasági érdekeinek védelme és a fogyasztók jogi érdekeinek védelme területére sorolhatók be az EU fogyasztóvédelmi célból (és jogalapon) vagy más elsődleges célkitűzéssel (és más jogalapon) hozott, de fogyasztóvédelmet is szolgáló intézkedései, jogforrásai.

Az uniós fogyasztóvédelem több területén is jól látszik az a tendencia, hogy a tagállamok közötti kooperáció hálózati együttműködés keretében valósul meg.

¹⁷ Neves szerzők egyenesen a fogyasztóvédelmi közjog megfogalmazást használják a szerteágazó jogterületekre eső fogyasztói jogérvényesítés, fogyasztóvédelmi intézményrendszer, a termékek piacfelügyelete, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni fellépés területére. Lásd erről átfogóan: FAZEKAS 2022; BENCSIK 2016.

A fogyasztók egészségének és biztonságának védelme

Az első nagy szabályozási témakörben főként a kínált termékekre vonatkozó előírásokat tartalmazó jogforrások említhetők. Ezek magukban foglalnak egy általános termékbiztonsági rendszer és piacfelügyelet kiépítését előíró szabályozást, de specifikus területként említhetők az élelmiszerekre, a gyógyszerkészítményekre, a közegészségügyre és a dohánytermékekre vonatkozó szabályok.

Általános termékbiztonsági rendszert a 2001/95/EK irányelv hozott létre. Ezt váltotta fel a 2023/988 rendelet. Az általános termékbiztonsági rendszer célja meghatározni az érintett gazdasági szereplők és az online piactereket üzemeltető szolgáltatók kötelezettségeit, valamint egyértelműsíteni a piacfelügyeleti szabályokat és a nemzeti hatóságok hatásköreit. A szabályok vonatkoznak minden olyan termékre,¹⁸ amelyeket az EU-ban bármely értékesítési csatornán keresztül kínáltak a fogyasztóknak. A szabályozás fő célja, hogy a termékeket kínáló vállalkozások, vállalatok által eladásra kínált árucikkei egyformán biztonságosak legyenek, bárhol is vásárolják meg azokat a fogyasztók az EU-ban. A szabályozás rendezi a gyártók, az importőrök, forgalmazók főbb kötelezettségeit, továbbá a gazdasági szereplők horizontális kötelezettségeit. Sajátos szabályok vonatkoznak az online piactereket üzemeltető szolgáltatók termékbiztonsággal kapcsolatos kötelezettségeire. Egységes rendszert hoz létre az uniós jogforrás arra is, hogy milyen módon kell követhetőnek, azonosíthatónak lennie egy terméknek. Ezt szolgálja a gyártó és a termék megnevezésének kötelezettsége, a termék adatainak pontos megfogalmazására szóló előírás, ami egyben azt is jelenti, hogy – amennyiben a biztonságos használathoz szükséges – az árut el kell látni a használattal összefüggő veszélyekre vonatkozó figyelmeztetéssel és tájékoztatással. Az uniós termékbiztonsági szabályok végrehajtása a nemzeti piacfelügyeleti¹⁹ hatóságok hatáskörébe tartozik.

Hálózati együttműködés keretében a Bizottság²⁰ és a tagállami felügyeleti hatóságok felelnek a termékbiztonsági előírások betartatásáért. A hálózati együttműködést egy gyors riasztási rendszer (RAPEX)²¹ felállítása egészíti ki, amely iránymutatásokkal²²

¹⁸ Termék fogalma alatt az alábbiakat kell érteni: minden olyan árucikk, amelyet fogyasztóknak szántak, vagy a fogyasztók valószínűsíthetően használnak, és új, használt, megjavított vagy felújított állapotban bocsátottak rendelkezésre.

¹⁹ A piacfelügyelet jogi alapja: (EU) 2019/1020 rendelet.

²⁰ A Bizottság felhatalmazással rendelkezik arra is, hogy azonnali uniós szintű intézkedéseket hozzon, amennyiben valamely egyedi termék súlyos veszélyt jelent.

²¹ (EU) 2019/417 végrehajtási határozat.

²² Alapjaként lásd: 2010/15/EU határozat.

arra szolgál, hogy a nemzeti hatóságok azonnal figyelmeztethessék más tagállam felügyeleti hatóságait súlyos egészségügyi vagy biztonsági veszélyt jelentő termékekre.²³

Külön szabályozás vonatkozik az élelmiszerekre. E terület önálló szabályozásának szükségességére különböző válsághatások mutattak rá.²⁴ A jelenleg már meglévő uniós szintű előírások összetett és integrált szabályrendszert alkotnak. Egyfajta holisztikus szemlélet mutatkozik meg abban, hogy ma már az élelmiszerlánc egészére vannak előírások. Ezen előírások szervező elve a fogyasztói szemlélet, hiszen az európai zöld megállapodás részeként „a termelőtől a fogyasztóig” stratégia már a termelés, előállítás (állati takarmányok, állatok egészsége, növényvédelem) szintjétől kezdődően az élelmiszer-termelés egyes elemein (feldolgozás, tárolás) keresztül a termékek fogyasztóhoz juttatása (szállítás) és a kereskedelem különböző szintjei (behozatal, kivitel, kiskereskedelmi értékesítés) vonatkozásában²⁵ tartalmaz uniós jogi előírásokat. E jogterület generális keretszabályát az általános élelmiszerjogról szóló 178/2002/EK rendelet jelenti.²⁶ A rendelet csak az élelmiszerek fogyasztóknak szánt termelésére vagy kezelésére tartalmaz szabályokat, tárgyi hatálya nem terjed ki a saját fogyasztásra szánt előállításra. A rendelet az uniós élelmiszerek és takarmányok biztonságára és fogyasztók általi felhasználására vonatkozó legfontosabb szabályokról,²⁷ valamint az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) létrehozásáról rendelkezik. Kiemelt jelentősége van annak, hogy a rendelettel létrehozott élelmiszerjogként is nevesített

²³ Itt szükséges megjegyezni, hogy az élelmiszerekre, gyógyszerekre és gyógyászati termékekre külön rendelkezések vonatkoznak.

²⁴ Ilyenként említhetők különböző állati betegségek és mérgező anyagok élelmiszerekben való megjelenése (például kergemarhakór-járvány, madárinfluenza- [H₅N₁-] járvány, dioxinvészelyzet).

²⁵ Ezen a területen érdekes változásokat hozott a Covid-19-világjárvány. Egy regionális területre korlátozódó kutatás feltárta a fogyasztói szokások átalakulását. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a kevés pozitív hatásaként ezt a következményt a pandémia javára írhatjuk. Lásd a regionális kutatás ismertetését: GYÖRGY–ORBÁN 2022: 44–61.

²⁶ A 178/2002/EK rendelet 2002. február 21-e óta hatályos, szabályait jelentősen módosította a 2021. március 27-től alkalmazandó (EU) 2019/1381 rendelet, amely az élelmiszer-biztonsági rendelet mellett további nyolc ágazati jogszabályt, a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról szóló 2001/18/EK irányelvet, a géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló 1829/2003/EK rendeletet, a takarmányozási célra felhasznált adalékanyagokról szóló 1831/2003/EK rendeletet, a füstaromákról szóló 2065/2003/EK rendeletet, az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagokról szóló 1935/2004/EK rendeletet, az élelmiszer-adalékanyagok, az élelmiszerenzimek és az élelmiszer-aromák egységes engedélyezési eljárásának létrehozásáról szóló 1331/2008/EK rendeletet, a növényvédő szerekéről szóló 1107/2009/EK rendeletet és az új élelmiszerekről szóló (EU) 2015/2283 rendeletet is módosította.

²⁷ A szokásos feltételek mellett főként a fogyasztókkal közölt információkkal, egészségügyi és halmozottan toxikus hatásokkal, valamint élelmiszer-érzékenységgel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik.

szabályozási terület az általános termékbiztonsági rendszerhez hasonlóan a termeléstől a fogyasztóhoz jutásig a teljes élelmiszerláncra vonatkozik. Az élelmiszer-vállalkozások e szabályozás alapján kötelesek jelölni a rendelet hatálya alá tartozó termékeiket²⁸ azok nyomonkövethetősége érdekében, ami egyben segíti a piacról kivonni vagy visszahívni az egészségre ártalmasnak minősülő termékeket. A rendelet központi eleme a tudatos fogyasztói döntéshozatal elősegítése, az élelmiszer-kereskedelemben a csalárd vagy megtévesztő kereskedelmi gyakorlatokkal, az élelmiszerek hamisításával szembeni védelem.

Az élelmiszer-biztonság intézményi kerete a hálózati elven működő EFSA, amely az átlátható tudományos és szakmai segítség nyújtása mellett kockázatelemzéseket végez és koordinál,²⁹ és a válságkezelést irányít. E feladatai ellátását segíti az információk cseréjét lehetővé tevő sürgősségi riasztórendszer (RASFF). A hálózati együttműködésben részt vevő Bizottság és maguk a tagállamok is jogosultak vészhelyzeti védelmi intézkedések, szükség esetén válságkezelő intézkedések meghozatalára.

Külön jogszabályegyesítés, az élelmiszer-higiéniai csomag foglalkozik az élelmiszer-higiénéjével,³⁰ az állati eredetű élelmiszerek különleges higiéniai szabályainak megállapításával³¹ és az emberi fogyasztásra szánt állati eredetű termékek hatósági ellenőrzésének³² kérdéseivel. Ugyancsak külön szabályozási témakör az élelmiszerekben lévő maradékanyagok³³ kérdése,³⁴ továbbá az élelmiszer-szennyezés³⁵ és az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő, a szállításukhoz vagy feldolgozásukhoz használt anyagokra, valamint a csomagolóanyagokra, konyhai és tárolási eszközökre vonatkozó szabályok, ezek közül is kiemelt jelentőséggel a műanyagokra vonatkozó szabályok.³⁶

Régi szabályozási hagyományai vannak az élelmiszerek címkézésének. Ennek ugyancsak fogyasztóvédelmi alapjai között említhetjük azokat az előírásokat, amelyek a fogyasztók egyértelmű, világos, érthető és megbízható tájékoztatását írják elő

²⁸ Ezek: az élelmiszerek, a takarmányok és az élelmiszer-termelés céljára tartott állatok.

²⁹ (EU) 2019/1381 rendelet.

³⁰ 852/2004/EK rendelet.

³¹ 853/2004/EK rendelet.

³² (EU) 2017/625 rendelet; (EU) 2021/382 rendelet.

³³ Állatgyógyászati készítményekből, illetve peszticideknek és biocidtermékeknek kitett állatokból származó anyagok.

³⁴ E szabályozási területen a maximális maradékanyag-határértékeket rendszeresen meghatározzák és aktualizálják.

³⁵ Itt a legfontosabb keretszabály az 1935/04/EK rendelet.

³⁶ (EU) 2022/1616 rendelet.

a termékek tartalmáról, összetevőiről (beleértve abba az élelmiszerekhez hozzáadott színező-, édesítő- vagy tartósítóanyagokat is)³⁷ és származási helyéről.³⁸

Az élelmiszer-biztonság új kihívása a 21. században a GMO,³⁹ az újfajta élelmiszerekre⁴⁰ vagy a klónozott állatokból származó élelmiszerekre vonatkozó szabályozás, amely csak az elővigyázatosság elvének megfelelően, szigorú jogi keretben működhet.⁴¹

Az élelmiszerek mellett külön nagy önálló szabályozási területe a fogyasztóvédelmi célú jogalkotásnak a gyógyszerekre és az orvostechikai eszközökre irányadó szabályozás, amelyekre elsősorban az egységes piac szabályai vonatkoznak.⁴² Az emberi betegségek megelőzésére vagy kezelésére alkalmazható gyógyszerek vonatkozásában a gyógyszerek forgalombahozatali engedélyére, besorolására és címkézésére is vannak fogyasztóvédelmi célú szabályok. A gyógyszerek értékelését az 1993-ban létrehozott Európai Gyógyszerügynökség (EMA) végzi. A fogyasztók számára fontos, hogy a gyógyszerek elérhetők legyenek, ezért ennek biztosítása érdekében központosított engedélyezési eljárást is bevezettek az Európai Unióban. A 2001/83/EK irányelv és a 726/2004/EK rendelet a központosított és a decentralizált eljárásokra vonatkozó szabályokat is tartalmazzak. A klinikai vizsgálatokat is önálló jogforrás rendezi.⁴³ Ezenkívül fontos fogyasztóvédelmi célkitűzés megvalósítását célozza az EMA farmakovigilancia-rendszere, amely eredményeként nyomon követhetők a gyógyszerek – a napi klinikai gyakorlat során előforduló – esetleges mellékhatásai, a forgalomba hozataluk pillanatától kezdve a teljes élettartamuk alatt. Érdekességként említhető, hogy a 21. század e területre eső új kihívásai egyikének kezelése is direkt fogyasztóvédelmi következménnyel járhat. Itt nem elsősorban a jogi szabályozás, hanem

³⁷ 1169/2011/EU rendelet.

³⁸ 1337/2013/EU végrehajtási rendelet.

³⁹ GMO alatt olyan mikroorganizmusokat értünk, amelyekben a génállományt olyan módon változtatták meg, ami természetes párosodás és/vagy természetes rekombináció során nem következik be. Az eljárásnak az a célja, hogy a modern biotechnológia segítségével a kezelt növények ellenállóvá váljanak betegségekkel szemben vagy hozamuk növekedjen.

⁴⁰ (EU) 2015/2283 rendelet.

⁴¹ Például: 2001/18/EK irányelv; (EU) 2015/412 irányelv.

⁴² A gyógyszerekre általános keretszabályt a 2001/83/EK irányelv és a 726/2004/EK rendelet tartalmaz, míg ezeken kívül egyedi rendeletek születtek a ritka betegségekben szenvedő betegek kezelésére használt gyógyszerekre (141/2000/EK rendelet), a gyermekgyógyászati felhasználásra szánt gyógyszerekre (1901/2006/EK rendelet) és a fejlett terápiás gyógyszerkészítményekre (1394/2007/EK rendelet).

⁴³ 536/2014/EU rendelet.

a tudományos kutatások hozhatnak áttörést, ugyanis az antimikrobiális szerek⁴⁴ tekintetében egyre gyakoribb jelenség a mikroorganizmusok ellenálló képességének növekedése, így szükség van új, hatékony antimikrobiális szerek kifejlesztésére és elérhetővé tételére, ami nyilvánvalóan nem jogi kérdés. Szükség van azonban olyan jogi keretre, ami az antimikrobiális rezisztencia elleni uniós szintű fellépést, a probléma egységes egészségügyi megközelítését és európai cselekvési tervét fogalmazza meg. Az orvostechikai és az in vitro diagnosztikai eszközök forgalomba hozatalára és a kapcsolódó klinikai vizsgálatokra vonatkozó szabályokat az (EU) 2017/745 rendelet, illetve az (EU) 2017/746 rendelet határozza meg.

A közegészségügy kérdései szoros kapcsolatban állnak az áruk, a személyek és a szolgáltatások akadálymentes áramlásával. Különböző járványok (így legutóbb a Covid-19-világjárvány⁴⁵) rávilágítottak arra, hogy az egészség- és fogyasztóvédelem, valamint a környezetvédelem kérdései hogyan függnek össze. Az egymásra utaltság a válságkezelésben, az uniós szintű fellépések hatékonysága a sporadikus tagállami megoldásokkal szemben, továbbá a határokon szükségképpen átívelő problémák miatt ráirányult a figyelem olyan intézményi bázisokra, amelyek kiválóan érzékeltetik az európai polgárok egészségének javítására irányuló, több területet átfedő erőfeszítéseket. A közegészségügy területén fontos szerepet tölt be az Európai Vegyi anyag-ügynökség (ECHA), valamint az Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóság (EFSA), és nőtt a megfelelő ügynökségek (például Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ [ECDC]; az Európai Unió Egészségügyi Szükséghelyzet-felkészültségi és -reagálási Hatósága [HERA]; az EU Egészség- és Fogyasztóügyi Végrehajtó Ügynöksége [EAHC]) szerepe is.

Ahogy láthattuk, a fogyasztóvédelem mint összekötő kapocs jelenik meg elsőre egymástól távolinak tűnő területeken is. A holisztikus gondolkodás felismerhető abban is, hogy a termelőtől a fogyasztóig stratégia nemcsak a fogyasztóvédelmi célkitűzéseket szolgálja, hanem a fenntartható, egészségesebb élelmiszerek előállításához is hozzájárul; a szennyezőanyag-mentességi cselekvési terv a fogyasztói érdekek védelmén túl tisztább és egészségesebb környezetet hoz létre; „az EU az egészségért” (2021–2027) program a többi alappal és programmal együtt hozzájárul komplex közegészségügyi és fogyasztóvédelmi kérdések kezeléséhez; a dohánytermékekre

⁴⁴ Olyan anyagok, amelyek mikroorganizmusokat, többek között baktériumokat, vírusokat, gombákat és parazitákat pusztítanak el vagy gátolnak meg a kifejlődésben, köznyelvi megfogalmazásban ezeket nevezzük antibiotikumnak.

⁴⁵ Az EU az egészségért programot kifejezetten a Covid-19-világjárványra adott válaszként lehet említeni. Jogforrása alapja az (EU) 2021/522 rendelet.

vonatkozó szabályozás⁴⁶ egyben belső piaci és egészségvédelmi szabály, továbbá fogyasztóvédelmi előnyökkel jár.

A fogyasztók gazdasági érdekeinek védelme

A fogyasztóvédelem kérdései gyakran a gazdasági jogviszonyok (magánjog, kereskedelmi jog, versenyjog,⁴⁷ marketing- és reklámjog) területén merülnek fel. Az Európai Unió intenzív jogalkotással járt elől ezekben a jogviszonyokban is a fogyasztói jogok védelme területén.⁴⁸ Ennek eredményeként a fogyasztóvédelmi szabályrendszer relatíve önálló sodott jogterületként vált a 21. századi versenyjog és marketingjog részévé, továbbá a magánjog egyes speciális területeire (például *timeshare*,⁴⁹ házaló kereskedelem,⁵⁰ utazási csomagok⁵¹), illetve bizonyos fogyasztói jogokra (például szavatosság,⁵² jótállás⁵³) is születtek uniós jogforrások. A versenyjog, valamint a marketingjog területén is érvényesülő generálklauzula tiltja az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatait,⁵⁴ továbbá a reklámra vonatkozó irányelv⁵⁵ is jelentős fogyasztóvédelmi előírásokat tartalmaz. Az uniós jog a kereskedelmi gyakorlatok tisztességtelenségén túl generális szabályozásával tiltja a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételeket is.⁵⁶

A fogyasztók gazdasági érdekeinek védelme érdekében számos magánjogi jogterületen említhetők szabályok. A 21. század nagy fogyasztóvédelmi kihívása az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokhoz, az elektronikus kereskedelemhez,

⁴⁶ 2014/40/EU irányelv; 2011/64/EU irányelv.

⁴⁷ A fogyasztói jólét biztosítása is egyik régi-új célkitűzése a modern versenyjognak. Lásd erről: ESPOSITO 2022.

⁴⁸ A fogyasztóvédelmi politikáról részletesebben például: KOZÁK 2022: 217–230.

⁴⁹ 2008/122/EK irányelv. A *timeshare* fogalmáról és rendszeréről részletesebben például: PAPP 2019: 169–175.

⁵⁰ A távértékesítésről (97/7/EK) és házaló kereskedésről (85/577/EGK) szóló irányelvek ma már nem hatályosak, azokat hatályon kívül helyezte és felváltotta a 2011/83/EU irányelv.

⁵¹ A ma hatályos szabály az (EU) 2015/2302 irányelv.

⁵² Az uniós jog és az új magyar Ptk. kapcsolatát elemzi: FUGLINSZKY 2016.

⁵³ 1999/44/EK irányelv. 2022. január 1-jétől ezt az irányelvet hatályon kívül helyezte és felváltotta az (EU) 2019/771 irányelv.

⁵⁴ 2005/29/EK irányelv (Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról, UCP irányelv).

⁵⁵ 2006/114/EK irányelv.

⁵⁶ 93/13/EGK irányelv. Gyakorlatára például: SOMSSICH 2014: 73–83; SIMON 2019a: 59–78; SIMON 2019b: 489–496; GOMBOS–LEHÓCZKI 2019: 434–444.

valamint az elektronikus és határokon átnyúló fizetési műveletekhez kapcsolódik. A digitalizáció piaci folyamatokra gyakorolt egyik leképeződése az online piacterek megjelenése. E területen a legfontosabb szabályrendszer az elektronikus kereskedelemről⁵⁷ szóló 2000/31/EK irányelv, amelynek a szabályait gondolja tovább a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály (a továbbiakban: DSA⁵⁸) és a digitális piacokról szóló jogszabály (a továbbiakban: DMA⁵⁹). E szabályokat egészíti ki a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló (EU) 2015/2366 irányelv⁶⁰ és a határokon átnyúló fizetésekről szóló (EU) 2021/1230 rendelet, amelyek azt a fogyasztóvédelmi célú szabályozást biztosítják, hogy a határokon átnyúló, euróban történő átutalások és kifizetések díjai megegyezzenek a valamely tagállamban e pénznemben teljesített fizetések díjaival.

Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv egységes uniós szabályokat tartalmaz többféle online szolgáltatásra (például az értékesítésre, a reklámozásra, a szakmai szolgáltatásokra, a szórakoztatással kapcsolatos szolgáltatásokra, a hírszolgáltatásokra, az adatbázis- és pénzügyi szolgáltatásokra). A szabályozás lényegi eleme az üzemeltetők transzparens működésének kikényszerítése⁶¹ és a rájuk vonatkozó felelősségi szabályok egyértelműsítése, a kérértlen online ajánlatok, reklámok elutasíthatóságának (opt-out) biztosítása. Az elektronikus szerződési jognak a papíralapú változataival azonos jogvédelmi szintet kell elérniük. Világosan és átláthatóan kell információkat szolgáltatni a fogyasztók számára.

A DSA és DMA rendelet egységes szabályrendszert alkot, és fő célja olyan biztonságos digitális tér kialakítása, amelyben egyrészt védelemben részesülnek a digitális szolgáltatások felhasználóinak alapvető jogai, másrészt újragondolt versenyjogi megközelítésben a szabályozással egyenlő versenyfeltételeket próbál teremteni az innováció, a növekedés és a versenyképesség⁶² előmozdításához a digitális egységes európai belső piacon.⁶³ Ez az új jogi keret az online felhasználók biztonságát szolgálja, előtérbe helyezi az alapvető jogok védelmét, valamint tisztességes és nyitott online platformkörnyezetet kíván fenntartani. A szabályozás sajátossága, hogy alanyi köre a felhasználókra terjed ki, ami a fogyasztóknál szélesebb alanyi kört is magába olvaszt,

⁵⁷ Erről részletesebben például: STRIHÓ 2020.

⁵⁸ (EU) 2022/2065 rendelet.

⁵⁹ (EU) 2022/1925 rendelet.

⁶⁰ (EU) 2015/2366 irányelv.

⁶¹ Lásd részletesebben: MARKOU 2020.

⁶² E hármasság összefüggéseit – mint a 21. századi uniós versenypolitika egyik modernizációs kihívását – mutatja az állami támogatások uniós rendszerének új szemléletű, adott esetben a fogyasztói érdekeket is jobban szem előtt tartó, jelenleg zajló modernizációja. Lásd erről: SZÜCS 2022: 157–163.

⁶³ Lásd ezekre az összefüggésekre: SZIRBIK 2022: 135–154; GOMBOS–SZÜCS 2021: 74–90.

de ebben a viszonylatban a védendő jogalanyok jogai legalább annyira sérülékenyek, mint a kereskedelmi műveletek fogyasztóinak.

A fogyasztók gazdasági érdekeit védő fenti szabályok a digitális egységes belső piac megvalósítását, a fogyasztói digitális kapacitások növelését, a virtuális határok megszüntetését, a digitális összekapcsoltság fokozását, a digitális konnektivitás fel- lendítését célozzák. A telekommunikációhoz való jobb fogyasztói hozzáférést segíti az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex (EECC)⁶⁴ elfogadása is, amely egy távközlési jogszabálycsomag része, új, átfogó, illetve átdolgozott szabályokat tartalmaz a távközlési szektorra vonatkozóan. A távközlési jogszabálycsomag a fogyasztók gazdasági érdekeit leginkább érintő további eleme az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testületét (BEREC) és a BEREC Működését Segítő Ügynökséget (BEREC Hivatal) létrehozó (EU) 2018/1971 rendelet is.

Az online fogyasztói jogok nagymértékben összefüggenek adatvédelmi kérdésekkel is. A 2016-ban megalkotott általános adatvédelmi rendelet (a továbbiakban: GDPR⁶⁵) az adatok egy része tekintetében védelmet ad az online térben bonyolódó ügyletek során, azonban e rendelet nem, vagy nem jól kezel olyan problémákat, amelyek csak messzebbre tekintve észlelhetők. A GDPR természetes személyek védelmének erősítése céljából meghozott intézkedései mellett a szabályozás szükséges a digitális piaci koncentrációk⁶⁶ és ennek hatásaként a csökkenő piaci verseny kezelésére.⁶⁷ Részenben adatvédelmi célok megvalósítását szolgálják a DMA- és DSA-rendeletek, de itt említhető az (EU) 2022/2380 irányelv is, amely 2024-től „közös töltési megoldást” vezet be többek között a mobiltelefonok, táblagépek, fejhallgatók és hordozható navigációs rendszerek számára. Ugyanez a harmonizáció 2026-ig fokozatosan alkalmazandó a laptopokra is. A fogyasztói célból hozott adatvédelmi és biztonsági jogszabályok sorában említendő az Európai Unió Kiberbiztonsági Ügynökségét (ENISA) létrehozó

⁶⁴ (EU) 2018/1972 irányelv.

⁶⁵ (EU) 2016/679 rendelet.

⁶⁶ Gondoljunk csak a keresőmotorok európai piacán a Google hatalmas túlsúlyára (a Google 92,46%, a Bing 3,28%, a Yandex 2,04%, a Yahoo! 1,05%, a DuckDuckGo 0,53%, az Ecosia 0,26% piaci részesedéssel rendelkezett 2023 áprilisában az európai keresőmotor-piacon; lásd: <https://gs.statcounter.com/search-engine-market-share/all/europe/#yearly-2022-2022-bar>), vagy a közösségimédia-piacon a Facebook nagyságára (a Facebook 78,75%, az Instagram 8,95%, a Twitter 5,69%, a Pinterest 3,61%, a YouTube 1,63%, a LinkedIn 0,49% piaci részesedéssel rendelkezett 2023 áprilisában az európai közösségimédia-piacon; lásd: <https://gs.statcounter.com/social-media-stats/all/europe/#yearly-2022-2022-bar>).

⁶⁷ GERADIN–KARANIKIOTIE–KATSIFIS 2021: 48.

jogforrás⁶⁸ és az (EU) 2016/680 rendelet, valamint a hálózati és információs rendszerek biztonságának az egész EU-ban egységesen magas szintjét biztosító intézkedésekről szóló (EU) 2022/2555 irányelv (a második kiberbiztonsági irányelv) is.

Fogyasztóvédelmi szempontú, egyben jól szolgálja a műsorszórási szolgáltatások szabad áramlását a 2010/13/EU irányelv, amely közérdekű célkitűzései között fogalmazza meg – egyebek mellett – a fogyasztóvédelmet.⁶⁹

A fogyasztók gazdasági érdekeit védő szabályok egy markánsan körülhatárolható része a modern technológiák lehetőségeiből adódó fogyasztóvédelmi gondolkodást testesíti meg. Három fontos jogforrást kell említeni: az Omnibus irányelvet,⁷⁰ az Új CPC rendeletet,⁷¹ valamint a szavatossági és jótállási jogoknak a digitális tartalmakra és szolgáltatásokra történő kiterjesztéséről szóló irányelvet.⁷² A folyamatos modernizáció eredményeként mára a fogyasztói jogokkal kapcsolatos uniós szabályrendszerként értendők a fogyasztói jogok új szabályai,⁷³ a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok új szabályai,⁷⁴ a tisztességtelen szerződési feltételek új szabályai⁷⁵ és a fogyasztóvédelmi hatóságok közötti együttműködés új szabályai.⁷⁶

A módosított CR irányelv a fogyasztói szerződés típusát illetően ma már – néhány olyan kivételtől eltekintve,⁷⁷ amelyekre vonatkozóan megmaradtak a speciális külön uniós szabályok⁷⁸ – kiterjed az adásvételi szerződésekre,⁷⁹ a szolgáltatási szerződésekre⁸⁰

⁶⁸ (EU) 2019/881 rendelet.

⁶⁹ Ez a célkitűzés megvalósulhat például alkoholtartalmú italok, dohánytermékek és gyógyszerek reklámozására vonatkozó speciális előírások révén, vagy a közvetlen televíziós vásárlásra vonatkozó szabályok meghatározásával.

⁷⁰ 2019/2161 irányelv.

⁷¹ (EU) 2018/302 rendelet.

⁷² (EU) 2019/770 irányelv.

⁷³ 2011/83/EU irányelv új szabályai.

⁷⁴ Az Omnibus irányelvvel módosított UCP irányelv.

⁷⁵ Az Omnibus irányelvvel módosított UCT irányelv.

⁷⁶ (EU) 2017/2394 rendelet (Új CPC-rendelet).

⁷⁷ Például csomagban értékesített, szervezett utazások és üdülések, fogyasztói hitelek és biztosítások.

⁷⁸ (EU) 2015/2302 irányelv.

⁷⁹ Adásvételi szerződés: bármely olyan szerződés, amelynek értelmében a kereskedő átruházza vagy vállalja, hogy átruházza a fogyasztóra valamely áru tulajdonjogát, ideértve az árukra és szolgáltatásokra egyaránt vonatkozó adásvételi szerződéseket.

⁸⁰ Szolgáltatási szerződés: az adásvételi szerződéstől eltérő bármely olyan szerződés, amelynek alapján a kereskedő a fogyasztó részére szolgáltatást nyújt vagy szolgáltatás nyújtását vállalja, a fogyasztó pedig megfizeti vagy vállalja, hogy megfizeti a szolgáltatás árát.

és az Omnibus-irányelv módosításai révén⁸¹ a digitális szolgáltatási⁸² és az online digitális tartalomszolgáltató szerződésekre,⁸³ valamint az online piacterekre is.⁸⁴ A szerződéskötés módját illetően tárgyi hatálya alá vonja az üzletekben és az üzlethelyiségen kívül kötött, valamint a távollévők közötti szerződéseket is.⁸⁵ A szabályozásban megjelenik a mesterségesintelligencia-használat egyfajta kontrollja: a tájékoztatás körében egyértelmű információt kell szolgáltatni a fogyasztóknak arról, ha az árat automatizált döntéshozatal alapján személyre szabták.⁸⁶ Fontos eleme az új szabályozásnak, hogy az uniós országok hatékony, arányos és visszatartó erejű, az irányelvben meghatározott kritériumrendszernek megfelelő szankciókat vezessenek be azon kereskedők megbüntetése érdekében, akik megsértik az irányelvet átültető nemzeti szabályokat.⁸⁷ Hasonló modernizáció zajlott le a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok, valamint összehasonlító és megtévesztő reklámok terén is.

Relatíve önállósodott szabályozási területe a fogyasztóvédelemnek a fogyasztói hitelre és a lakáscélú jelzáloghitelre vonatkozó uniós szabályozás. Ma már a 2008/48/EK irányelv egységesen biztosítja az Európai Unióban, hogy a hitelezők ugyanazt az általános európai fogyasztói hiteltájékoztatót használják. Ez oldotta meg a tagállamonként külön-külön alkalmazott tájékoztató formanyomtatványok különbözőségeiből adódó számos olyan problémát, hogy milyen módon kell a fogyasztót tájékoztatni a szerződéshez szorosan kapcsolódó információkról, többek között

⁸¹ E szabályok 2022. május 28-tól hatályosak.

⁸² Digitális szolgáltatás: olyan szolgáltatás, amely lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy digitális adatokat hozzon létre, kezeljen, tároljon vagy azokhoz hozzáférjen; vagy olyan szolgáltatás, amely lehetővé teszi a fogyasztó és a szolgáltatás más igénybevevői által feltöltött vagy létrehozott digitális adatok megosztását, illetve az azokkal való bármely egyéb interakciót.

⁸³ A digitális tartalom: olyan adat, amelyet digitális formában állítanak elő és szolgáltatnak.

⁸⁴ Online piac: olyan szolgáltatás, amely a kereskedő által vagy a kereskedő nevében működtetett szoftvert, többek között weboldalt, valamely weboldal egy részét vagy valamely alkalmazást alkalmaz, és amelynek révén a fogyasztók távollévők közötti szerződést köthetnek más kereskedőkkel vagy fogyasztókkal.

⁸⁵ Ez utóbbiakra vonatkozó külön szabályokat ezzel párhuzamosan hatályon kívül helyezik.

⁸⁶ Árak személyre szabásáról beszélünk, amikor az eladó/szolgáltató a különböző fogyasztókra személyre szabott árakat tud meghatározni. Ez egyre inkább lehetővé válik a nagy adathalmazok és az analitika fejlődésével, és az ármegekülönböztetés egyik formáját jelenti (amikor az eladó azonos terméket különböző áron értékesíthet a piac különböző szegmensei számára). A személyre szabott árazás akkor fordul elő, amikor a cégek eltérő árakat határoznak meg az egyéni fogyasztók számára, vagy a fogyasztók preferenciáinak megfelelően egyénileg alakítják a termékeket.

⁸⁷ Jelentős mértékű, sok fogyasztót érintő határon átnyúló jogsértések esetén legalább a kereskedő forgalmának 4%-áig vagy – amennyiben a kereskedő éves árbevételére vonatkozó információ nem áll rendelkezésre – 2 millió euróig terjedő pénzbírság szabható ki.

a hitel költségeiről és a hiteldíj százalékban kifejezett éves mértékéről. A jogforrás rendezi, hogy a fogyasztó a szerződéskötéstől számított 14 napon belül indokolás nélkül elállhat a hitelszerződéstől, emellett joga van a hitel határidő előtti visszafizetéséhez is, a hitelező pedig méltányos és objektíven indokolt ellentételezést kérhet. A lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról külön jogforrás, a 2014/17/EU irányelv rendelkezik. E jogforrás célja a fogyasztók javát szolgáló, hatékony és egységes jelzáloghitel-piac létrehozása.

A fogyasztóvédelem igazi sikerágazatának számít a légi utasok jogaira vonatkozó szabályok megalkotása, és e területen igen intenzív az Európai Unió Bíróságának jogértelmező tevékenysége is. A fogyasztói jogok szempontjából nagyon jelentős a 261/2004/EK és 2027/97/EK rendelet, e két rendelet közös szabályokat tartalmaz a visszautasított beszállás, valamint a légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártérítés és segítség, továbbá a légi fuvarozók baleset esetén fennálló felelőssége tekintetében. A 80/2009/EK rendelet állapította meg a rendszerszolgáltatókra és a légi fuvarozókra vonatkozó kötelezettségeket, míg az (EU) 2018/1139 rendelet közös kritériumokat vezetett be az Európai Unión belül a légi fuvarozók által a légi szolgáltatásokért felszámított légi viteldíjak és légi szállítási díjak megállapítására, és ez a jogforrás hozta létre az Európai Unió Repülésbiztonsági Ügynökségét is.

Hasonló szabályozás védi a fogyasztói jogokat a vasúti ágazatban (1371/2007/EK rendelet), az autóbuszos⁸⁸ és a tengerjáró vagy belvízi hajóval történő utazás esetén (1177/2010/EU rendelet).

A fogyasztók gazdasági érdekeit jelentősen érintik az energiapiac változásai. Ezért ezen a területen is megalkottak fogyasztóvédelmi szabályokat. A 2012/27/EU irányelv takarékosabbá teheti az energiafogyasztókat azáltal, hogy az egyedi mérők révén biztosítja könnyű és térítésmentes hozzáférést a fogyasztási adatokhoz. Az (EU) 2017/1369 rendelet célja annak biztosítása, hogy az egyes háztartási készülékek energiafogyasztására és teljesítményére vonatkozó összetett információkat világos és közérthető formában tüntessék fel, lehetővé téve a fogyasztók számára a tájékozott vásárlói döntés meghozatalát, hogy a leghatékonyabb készülékeket választhassák. Az EU belső energiapiacán belül minden uniós polgárnak joga van ahhoz, hogy az otthona energiahálózathoz kapcsolódjon, és hogy szabadon választhasson a területén működő gáz- vagy áramszolgáltatók közül.

⁸⁸ 181/2011/EU rendelet.

A fogyasztók jogi érdekeinek védelme

A fogyasztói jogok érvényesítése⁸⁹ tekintetében bírósági és bíróságon kívüli vitarendezésnek is nagy szerepe van.⁹⁰ E jogterület sajátossága, hogy jogvédelmi funkciót tölt be a hálózati együttműködés is.

A bíróságon történő igényérvényesítés területén a fogyasztói jogok hatékony érvényesülését segíti elő a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes európai igazságügyi hálózat,⁹¹ valamint a nemzeti hatóságok együttműködési kötelezettsége.⁹² Ezenkívül megemlíthető, hogy az Európai Unió nemzetközi magánjogi szabályai között számos joghatóságra és alkalmazandó jogra vonatkozó szabály külön joghatósági okokat, illetve kapcsolóelveket szabályoz a fogyasztói jogviszonyokban jogérvényesítő fogyasztó javára. Bírósági eljárásokban érvényesül az Európai Unió fogyasztók kollektív érdekeinek védelmére irányuló képviseleti eljárásokra vonatkozó szabályozása. Az (EU) 2020/1828 irányelv kiterjesztette a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárások rendszerének hatályát a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmére vonatkozó különböző horizontális és ágazatspecifikus uniós eszközökre. Az irányelv szerint feljogosított tagállami kijelölt közjogi szervezeteket fogyasztói csoportok nevében jogsértés megszüntetésére irányuló és jogorvoslati intézkedésekért folyamodhatnak képviseleti keresetek formájában. E jogorvoslati intézkedések lehetővé teszik kompenzációs jogorvoslati eljárások keretében kártérítés igénylését is több ágazati szolgáltató (például pénzügyi szolgáltatások, az utazás és idegenforgalom, az energia, az egészségügy, a távközlés és az adatvédelem területén) fogyasztói jogokat sértő magatartása esetén. Speciális jogterületre, a versenyjogi jogsértés miatt kárt szenvedettek magánjogi jogérvényesítésének elősegítésére született meg a 2014/104/EU irányelv.

A fogyasztói jogok érvényesítése tekintetében nagy szerepe van az alternatív vitarendezési eljárásoknak és az online vitarendezés lehetőségének is.⁹³ A 2013/11/EU irányelv lehetővé teszi, hogy az uniós fogyasztók az uniós eladókkal, szolgáltatókkal szemben a termékek vagy szolgáltatások kapcsán keletkezett szerződéses jogvitáikat alternatív vitarendezési fórumokhoz nyújthassák be.⁹⁴ Az alternatív vitarendezési

⁸⁹ Lásd erről átfogóan: BALOGH–BENCsik–ZAVODNYIK 2023. Az online vitarendezésről lásd részletesebben: GOMBOS–SELNICEAN 2023.

⁹⁰ E területen különösen jelentős a fogyasztói tudatosság növelése is. Lásd erről: GLAVANITS 2022: 35–45.

⁹¹ 2001/470/EK határozat.

⁹² (EU) 2017/2394 rendelet.

⁹³ Lásd erről részletesebben: GLAVANITS–PAPP 2022.

⁹⁴ Az alternatív vitarendezés fogyasztóvédelmi aspektusairól lásd: SELNICEAN [é. n.].

fórumokra és eljárásokra kötelező minőségi követelményeket is előír a jogforrás, ezek érvényesülésével biztosítható kijelölt hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok felügyelete mellett az átláthatóság, függetlenség, méltányosság és a hatékonyság. Az irányelv lehetővé teszi a fogyasztók számára mind az offline, mind az online minőségi alternatív vitarendezést a vállalkozásokkal szembeni belföldi vagy határokon átnyúló vásárlásokhoz kapcsolódó bármilyen szerződéses jogvita esetén. A fogyasztói jogviták online rendezéséről külön jogforrás is rendelkezik. Az 524/2013/EU rendelet egy uniós vitarendezési platformot biztosít a fogyasztók és vállalkozások számára a belföldi és a határokon átnyúló vásárlásokhoz kapcsolódó online jogvitáik rendezésére.

A fogyasztói jogok terén ilyen networkalapú együttműködés valósul meg a más hálózatokkal (így pénzügyi területen⁹⁵ a FIN-NET-tel, a belső piacon a SOLVIT-tal és a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózattal) együttműködésben álló Európai Fogyasztói Központok Hálózata révén. A digitális fogyasztói jogok tekintetében ennek továbbfejlesztése valósult meg az egységes digitális kapu révén, amelyet az (EU) 2018/1724 rendelet vezetett be.

Összegzés

Az uniós fogyasztóvédelmi jogalkotás jelenleg is zajló modernizációjának⁹⁶ eredményeként három tendencia⁹⁷ mutatható ki: főként a speciális jogterületekre vonatkozó szabályok időszakonkénti felülvizsgálata, a jogforrások módosítása vagy új jogforrással való felváltása. Ma már több generális szabály rendezi a fogyasztói jogokat, azaz születnek összefoglaló jellegű univerzális jogforrások,⁹⁸ amelyek szabályozási technikája az, hogy korábbi részterületek némelyikét beolvasztják a generális szabályaikba. A fogyasztói jogok érvényesítésének segítésére⁹⁹ már 2004-ben létrejött a fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködése,¹⁰⁰ majd 2020. január 17-étől új szabályok rendezték ezt az együttműködést (Új CPC-rendelet¹⁰¹). A hálózati együttműködés nemcsak

⁹⁵ A pénzügyi fogyasztóvédelem önmagában is jelentős kérdéseiről lásd átfogóan: VERES 2019.

⁹⁶ Lásd: HOWELLS – TWIGG-FLESNER – WILHELMSSON 2019.

⁹⁷ A fogyasztóvédelem modernizációja, hálózati együttműködések szinte minden részterületen, digitalizációs és adatvédelmi kihívások.

⁹⁸ Például 2011/83/EU irányelv (CR-irányelv).

⁹⁹ Egyes szerzők megfogalmazása szerint önálló köz- és magánjogi jogérvényesítési mechanizmusokat is el lehet különíteni. Lásd erről: LAW–RICHARD 2021.

¹⁰⁰ 2006/2004/EK rendelet.

¹⁰¹ (EU) 2017/2394 rendelet.

generálisan, hanem egyes speciális területeken is jelentős. Az már az eddigi szabályozási környezetből és joggyakorlatból is jól látszik, hogy a fogyasztóvédelemben is új, 21. századi szemléletre van szükség. A Bizottság – reagálva az új technológiák, az online tér, valamint a digitális szolgáltatások rohamos terjedésére – elfogadta az Új megállapodás a fogyasztói érdekekért (New Deal for Consumers) intézkedéscsomagját. Az uniós fogyasztóvédelmi reformok a fogyasztói jogok szempontjából két területen, egyrészt a hatékonyabb szankciók alkalmazásán,¹⁰² másrészt az összehangolt jogérvényesítésben¹⁰³ hoztak modernizált uniós fogyasztóvédelmi rezsimet. A fogyasztóvédelem konkrét példákon keresztül bemutatott ezer arca és a többszintű szabályozás miatt a dupla kettősség elve alapján lehet a jogviszonyokat minősíteni, ami távolilag elvezethet a fogyasztóvédelmi jog önálló jogággá válásához.

Felhasznált irodalom

- BALOGH Virág – BENCsik András – ZAVODNYIK József (2023): *Magyarázat a fogyasztóvédelmi jogi igényérvényesítésről*. Budapest: Wolters Kluwer.
- BENCsik András (2016): *A fogyasztóvédelem közjogi keretei*. Budapest: Dialóg Campus.
- ESPOSITO, Fabrizio (2022): *The Consumer Welfare Hypothesis in Law and Economics. Towards a Synthesis for the 21st Century*. Cheltenham: Edward Elgar.
- FAZEKAS Judit (2022): *Fogyasztóvédelmi jog 2. o.* Budapest: Gondolat.
- FUGLINSZKY Ádám (2016): *Fogyasztói adásvétel, kellék- és termékszavatosság. Elemzések az uniós jog és az új Ptk. kapcsolatához*. Budapest: Wolters Kluwer.
- GERADIN, Damien – KARANIKIOTIE, Theano – KATSIFIS, Dimitrios (2021): GDPR Myopia: How a Well-Intended Regulation Ended Up Favouring Large Online Platforms – The Case of Ad Tech. *European Competition Journal*, 17(1), 47–92. Online: <https://doi.org/10.1080/17441056.2020.1848059>
- GLAVANITS Judit (2022): Közvetítés, békéltetés – képzési, továbbképzési lehetőségek és fejlődési irányok. In GLAVANITS Judit – PAPP Nikolett (szerk.): *A fogyasztóvédelem egyes aktuális kérdései. A békés vita-rendezés lehetőségei a 21. század technológia-intenzív közegeiben*. Budapest: Gondolat.
- GOMBOS Katalin (2023): A Digital Services Act és a Digital Markets Act várható kihívásai a jogalkalmazásban. In *Medias Res*, 12(2), 92–119. Online: <https://doi.org/10.59857/imr.12.2.5>
- GOMBOS Katalin – LEHÓCZKI Balázs (2019): A tisztességtelen szerződési feltételek eltávolítása a magyarországi devizaalapú hitelszerződésekből. *Jogtudományi Közlöny*, 74(11), 434–444.

¹⁰² 2019/2161 irányelv (Omnibus-irányelv).

¹⁰³ (EU) 2017/2394 rendelet.

- GOMBOS Katalin – SELNICEAN László (2023): A fogyasztói jogérvényesítés lehetőségei az online térben. *Forum Acta Juridica et Politica*, 13(2), 49–57.
- GOMBOS Katalin – SZŰCS Anikó Edit (2021): State Aid in the Times of COVID-19 Pandemic. *Hungarian Yearbook of International Law and European Law*, 9(1), 74–90.
- GYÖRGY, Ottília – ORBÁN, Endre (2022): Changes of Urban Food Purchase Habits during the First Wave of COVID-19: Hungarians Living in Romania and Hungary Compared. *Acta Universitatis Sapientiae European and Regional Studies*, 21(1), 44–61. Online: <https://doi.org/10.2478/auseur-2022-0003>
- HOWELLS, Geraint – TWIGG-FLESNER, Christian – WILHELMSSON, Thomas (2019): *Rethinking EU Consumer Law*. London: Routledge.
- KOZÁK Kornélia (2022): Fogyasztóvédelem. In ÖRDÖGH Tibor (szerk.): *Az Európai Unió szakpolitikai rendszere*. Budapest: Ludovika, 217–230.
- LAW, Stephanie – RICHARD, Vincent (2021): *Public and Private Enforcement of Consumer Law – Insights for Luxembourg*. Baden-Baden: Nomos
- MARKOU, Christiana (2020): *Consumer Protection, Automated Shopping Platforms and EU Law*. Florence: Routledge.
- MICKLITZ, Hans-W (2021): *The Making of Consumer Law and Policy in Europe*. London: Bloomsbury.
- PAPP Tekla (2019): A timeshare és jogi szinergia hatásai. In BUDAI Balázs Benjamin (szerk.): *Ünnepi tanulmánykötet a 65 éves Prof. Dr. Tőzsa István tiszteletére. Liber amicorum in honorem Stephanus Tőzsa aetatis suae LXV*. Budapest: Panem, 169–175.
- SELNICEAN László [é. n.]: *A Digital Services Act és a Digital Markets Act hatásai a vitarendezésre – Engedelmessé-e a felszólításnak?* (Megjelenés alatt.)
- SIMON Károly László (2019a): A tisztességtelen szerződési feltételek vizsgálatának hazai bírói gyakorlata a devizahiteles perekben. *Európai Tükör*, 22(3), 59–78. Online: <https://doi.org/10.32559/et.2019.3.5>
- SIMON Károly László (2019b): Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás hibái és jogkövetkezményei. *Jogtudományi Közöny*, 74(12), 489–496.
- SOMSSICH Réka (2014): Az Európai Bíróság ítélete a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről: A tisztességtelenségi vizsgálat terjedelme. *Jogesetek Magyarázata*, 5(4), 73–83.
- STRIHÓ Krisztina (2020): *Az elektronikus kereskedelem. A kereskedelem digitalizációjának alapvetései*. Budapest: Wolters Kluwer.
- SZEGEDI László – SZIRBIK Miklós (2022): Belső (egységes) piac. In ÖRDÖGH Tibor (szerk.): *Az Európai Unió szakpolitikai rendszere*. Budapest: Ludovika, 107–123.
- SZIRBIK Miklós (2022): Az Európai Unió versenyjoga a globális verseny kihívásai és a belső piac követelményei között. In GOMBOS Katalin (szerk.): *Az európai jog 21. századi kihívásai*. Budapest: Ludovika, 135–154.
- SZŰCS Anikó Edit (2022): A nehéz helyzetben lévő vállalkozások állami támogatásának lehetőségei az Európai Unió szabályai keretében. In STRIHÓ Krisztina – SZEGEDI László (szerk.): *Európai szabályozáspolitikai kihívások*. Budapest: Ludovika, 157–163.

- VERES Zoltán (2019): *A pénzügyi fogyasztóvédelem egyes alapkérdései. Jogdogmatikai, történeti, rendszertani alapok jogalkalmazási és metajurisztikus kitekintéssel*. Budapest: Wolters Kluwer.
- WEATHERILL, Stephen (2014): *EU Consumer Law and Policy*. Cheltenham: Edward Elgar. Online: <https://doi.org/10.4337/9780857936981>

Egyéb források

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A-12012E%2FTXT>

Rendeletek

- A Bizottság 1337/2013/EU végrehajtási rendelete (2013. december 13.) az 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak a friss, hűtött vagy fagyasztott sertés-, juh-, kecske- és baromfihús származási országa vagy eredete helyének feltüntetése tekintetében történő megállapításáról
- A Bizottság (EU) 2021/382 rendelete (2021. március 3.) az élelmiszer-higiéniáról szóló 852/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet mellékleteinek az élelmiszer-allergének kezelése, az élelmiszer-újraelosztás és az élelmiszer-biztonsági kultúra tekintetében történő módosításáról
- A Bizottság (EU) 2022/1616 rendelete (2022. szeptember 15.) az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő, újrafeldolgozott műanyagokról és műanyag tárgyakról, valamint a 282/2008/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről
- A Tanács 2027/97/EK rendelete (1997. október 9.) a légifuvarozók baleset esetén fennálló felelősségéről
- Az Európai Parlament és a Tanács 141/2000/EK rendelete (1999. december 16.) a ritka betegségek gyógyszereiről
- Az Európai Parlament és a Tanács 178/2002/EK rendelete (2002. január 28.) az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 261/2004/EK rendelete (2004. február 11.) visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről

- Az Európai Parlament és a Tanács 726/2004/EK rendelete (2004. március 31.) az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek engedélyezésére és felügyeletére vonatkozó uniós eljárások meghatározásáról és az Európai Gyógyszerügynökség létrehozásáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 852/2004/EK rendelete (2004. április 29.) az élelmiszer-higiéniáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 853/2004/EK rendelete (2004. április 29.) az állati eredetű élelmiszerek különleges higiéniai szabályainak megállapításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 1935/04/EK rendelete (2004. október 27.) az élelmiszerekkel rendeltetés-szerűen érintkezésbe kerülő anyagokról és tárgyokról, valamint a 80/590/EGK és a 89/109/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács 2006/2004/EK rendelete (2004. október 27.) a fogyasztóvédelmi jogszabályok alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről („Rendelet a fogyasztóvédelmi együttműködésről”, CPC-rendelet)
- Az Európai Parlament és a Tanács 1901/2006/EK rendelete (2006. december 12.) a gyermekgyógyászati felhasználásra szánt gyógyszerkészítményekről, valamint az 1768/92/EGK rendelet, a 2001/20/EK irányelv, a 2001/83/EK irányelv és a 726/2004/EK rendelet módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 1371/2007/EK rendelete (2007. október 23.) a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről
- Az Európai Parlament és a Tanács 1394/2007/EK rendelete (2007. november 13.) a fejlett terápiás gyógyszerkészítményekről, valamint a 2001/83/EK irányelv és a 726/2004/EK rendelet módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 80/2009/EK rendelete (2009. január 14.) a számítógépes helyfoglalási rendszerek ügyviteli szabályzatáról és a 2299/89/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács 1177/2010/EU rendelete (2010. november 24.) a tengeri és belvízi közlekedést igénybe vevő utasok jogairól, valamint a 2006/2004/EK rendelet módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 181/2011/EU rendelete (2011. február 16.) az autóbusszal közlekedő utasok jogairól és a 2006/2004/EK rendelet módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 1169/2011/EU rendelete (2011. október 25.) a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács 1215/2012/EU rendelete (2012. december 12.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról (átdolgozás)
- Az Európai Parlament és a Tanács 524/2013/EU rendelete (2013. május 21.) a fogyasztói jogviták online rendezéséről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról (fogyasztói online vitarendezési irányelv)

- Az Európai Parlament és a Tanács 536/2014/EU rendelete (2014. április 16.) az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek klinikai vizsgálatairól és a 2001/20/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2283 rendelete (2015. november 25.) az új élelmiszerekről, az 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 258/97/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és az 1852/2001/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet)
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/625 rendelete (2017. március 15.) az élelmiszer- és takarmányjog, valamint az állategészségügyi és állatjóléti szabályok, a növényegészségügyi szabályok, és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályok alkalmazásának biztosítása céljából végzett hatósági ellenőrzésekről és más hatósági tevékenységekről, továbbá a 999/2001/EK, a 396/2005/EK, az 1069/2009/EK, az 1107/2009/EK, az 1151/2012/EU, a 652/2014/EU, az (EU) 2016/429 és az (EU) 2016/2031 európai parlamenti és tanácsi rendelet, az 1/2005/EK és az 1099/2009/EK tanácsi rendelet, valamint a 98/58/EK, az 1999/74/EK, a 2007/43/EK, a 2008/119/EK és a 2008/120/EK tanácsi irányelv módosításáról, és a 854/2004/EK és a 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 89/608/EGK, a 89/662/EGK, a 90/425/EGK, a 91/496/EGK, a 96/23/EK, a 96/93/EK és a 97/78/EK tanácsi irányelv és a 92/438/EGK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet)
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/745 rendelete (2017. április 5.) az orvostechnikai eszközökről, a 2001/83/EK irányelv, a 178/2002/EK rendelet és az 1223/2009/EK rendelet módosításáról, valamint a 90/385/EGK és a 93/42/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/746 rendelete (2017. április 5.) az in vitro diagnosztikai orvostechnikai eszközökről, valamint a 98/79/EK irányelv és a 2010/227/EU bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2394 rendelete (2017. december 12.) a fogyasztóvédelmi jogszabályok végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről és a 2006/2004/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (Új CPC rendelet)
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/302 rendelete (2018. február 28.) a belső piacon belül a vevő állampolgársága, lakóhelye vagy letelepedési helye alapján történő indokolatlan területi alapú tartalomkorlátozással és a megkülönböztetés egyéb formáival szembeni fellépésről, valamint a 2006/2004/EK és az (EU) 2017/2394 rendelet, továbbá a 2009/22/EK irányelv módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1139 rendelete (2018. július 4.) a polgári légi közlekedés területén alkalmazandó közös szabályokról és az Európai Unió Repülésbiztonsági Ügynökségének

létrehozásáról és a 2111/2005/EK, az 1008/2008/EK, a 996/2010/EU, a 376/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 2014/30/EU és a 2014/53/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint az 552/2004/EK és a 216/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 3922/91/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1724 rendelete (2018. október 2.) az információkhoz, eljárásokhoz, valamint segítségnyújtó és problémamegoldó szolgáltatásokhoz hozzáférést biztosító egységes digitális kapu létrehozásáról, továbbá az 1024/2012/EU rendelet módosításáról

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1971 rendelete (2018. december 11.) az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testületének (BEREC) és a BEREC Működését Segítő Ügynökségnek (BEREC Hivatal) a létrehozásáról, az (EU) 2015/2120 rendelet módosításáról, valamint az 1211/2009/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/881 rendelete (2019. április 17.) az ENISA-ról (az Európai Unió Kiberbiztonsági Ügynökségről) és az információs és kommunikációs technológiák kiberbiztonsági tanúsításáról, valamint az 526/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (kiberbiztonsági jogszabály)

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1020 rendelete (2019. június 20.) a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1381 rendelete (2019. június 20.) az élelmiszerláncban alkalmazott uniós kockázateértékelés átláthatóságáról és fenntarthatóságáról, továbbá a 178/2002/EK, az 1829/2003/EK, az 1831/2003/EK, a 2065/2003/EK, az 1935/2004/EK, az 1331/2008/EK, az 1107/2009/EK, valamint az (EU) 2015/2283 rendelet és a 2001/18/EK irányelv módosításáról

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/522 rendelete (2021. március 24.) a 2021–2027-es időszakra szóló uniós egészségügyi cselekvési program (az „EU az egészségért program”) létrehozásáról és a 282/2014/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1230 rendelete (2021. július 14.) az Unióban történő határon átnyúló fizetésekről

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1925 rendelete a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról (a digitális piacokról szóló jogszabály)

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet)

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/988 rendelete (2023. május 10.) az általános termék-biztonságról, az 1025/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet és az (EU) 2020/1828 európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 2001/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 87/357/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

Irányelvek

- A Tanács 93/13/EGK irányelve (1993. április 5.) a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről
- A Tanács 2011/64/EU irányelve (2011. június 21.) a dohánygyártmányokra alkalmazott jövedéki adó szerkezetéről és adókulcsáról
- Az Európai Parlament és a Tanács (2001. december 3.) 2001/95/EK irányelve az általános termékbiztonságról
- Az Európai Parlament és a Tanács 1999/44/EK irányelve (1999. május 25.) a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól
- Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól (elektronikus kereskedelemről szóló irányelv)
- Az Európai Parlament és a Tanács 2001/18/EK irányelve (2001. március 12.) a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 2001/83/EK irányelve (2001. november 6.) az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről
- Az Európai Parlament és a Tanács 2005/29/EK irányelve (2005. május 11.) a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”, UCP-irányelv)
- Az Európai Parlament és a Tanács 2006/114/EK irányelve (2006. december 12.) a megtévesztő és összehasonlító reklámról
- Az Európai Parlament és a Tanács 2008/48/EK irányelve (2008. április 23.) a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács 2008/122/EK irányelve (2009. január 14.) a szálláshelyek időben megosztott használati jogára, a hosszú távra szóló üdülési termékekre, ezek viszontértékesítésére és cseréjére vonatkozó szerződések egyes szempontjai tekintetében a fogyasztók védelméről
- Az Európai Parlament és a Tanács 2011/83/EU irányelve (2011. október 25.) a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (CR-irányelv)
- Az Európai Parlament és a Tanács 2013/11/EU irányelve (2013. május 21.) a fogyasztói jogviták alternatív rendezéséről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról

- Az Európai Parlament és a Tanács 2014/17/EU irányelve (2014. február 4.) a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról, valamint a 2008/48/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 2014/40/EU irányelve (2014. április 3.) a tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kisserelésére és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről és a 2001/37/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/412 irányelve (2015. március 11.) a 2001/18/EK irányelvnek a tagállamok számára a géntechnológiával módosított szervezetek (GMO-k) területükön történő termesztésének korlátozására, illetve megtiltására biztosított lehetőség tekintetében történő módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2302 irányelve (2015. november 25.) az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatáseggyüttesekről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/97 irányelve (2016. január 20.) a biztosítási értékesítésről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1972 irányelve (2018. december 11.) az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex létrehozásáról (átdolgozás), EGT-vonatkozású szöveg
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/770 irányelve (2019. május 20.) a digitális tartalom szolgáltatására és digitális szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések egyes vonatkozásairól
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/771 irányelve (2019. május 20.) az áruk adásvételére irányuló szerződések egyes vonatkozásairól, az (EU) 2017/2394 rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról, valamint az 1999/44/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2555 irányelve (2022. december 14.) az Unió egész területén egységesen magas szintű kiberbiztonságot biztosító intézkedésekről, valamint a 910/2014/EU rendelet és az (EU) 2018/1972 irányelv módosításáról és az (EU) 2016/1148 irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács 2019/2161 irányelve (2019. november 27.) a 93/13/EGK tanácsi irányelvnek, valamint a 98/6/EK, a 2005/29/EK és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az uniós fogyasztóvédelmi szabályok hatékonyabb végrehajtása és korszerűsítése tekintetében történő módosításáról (Omnibus-irányelv)

Határozatok

- A Tanács 2001/470/EK határozata (2001. május 28.) az Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról polgári és kereskedelmi ügyekben
- A Bizottság 2010/15/EU határozata (2009. december 16.) a 2001/95/EK irányelv (az általános termék-biztonságról szóló irányelv) 12. cikke alapján létrehozott Közösségi Gyors Tájékoztatási Rendszer (RAPEX) és a II. cikke alapján létrehozott értesítési eljárás irányítására vonatkozó iránymutatások megállapításáról
- A Bizottság (EU) 2019/417 végrehajtási határozata (2018. november 8.) az általános termékbiztonságról szóló 2001/95/EK irányelv 12. cikke alapján létrehozott Európai Unió Gyors Tájékoztatási Rendszer (RAPEX) és annak értesítési rendszere alkalmazására vonatkozó iránymutatások megállapításáról